Sosiaalialan osaamiskeskukset

Hallituksen esitys vuoden 2019 talousarvioksi eduskunnalle /

Esitys eduskunnalle valtionavustuksen palauttamiseksi ja vahvistamiseksi sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan

Hallituksen vuoden 2019 talousarvioesityksenä eduskunnalle koko maan kattavaan sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan esitetään 2,95 miljoonaa, missä nykyisestä kolmen miljoonan euron vuositasosta leikkautuu lisää 0,05 miljoonaa euroa. Leikkaus on minimaalinen säästö valtion talousarviossa ja heikentää entisestään palvelujen asiakaslähtöistä ja kustannusvaikuttavaa toteuttamista.

Sosiaalialan osaamiskeskusten perustoiminnan ylläpitämiseen varattu valtionavustus on ollut vuodesta 2002 lähtien noin 3 miljoonaa euroa vuosittain (vaihtelu noin 2-3 miljoonaa euroa). Valtionavustus ei ole seurannut yleistä kustannusten kehitystä ja siten sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaedellytykset ovat heikentyneet merkittävästi. Esimerkiksi Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen valtakunnalliseen erityistehtävään saamenkielisten ja – kulttuuriin pohjautuvien palvelujen kehittämisessä 1,5 % osaamiskeskuksen saaman valtionavustuksen kokonaissummasta ei riitä kokoaikaisen työntekijän palkkaamiseen, jolloin käytännössä noin 6 kuukautta vuodesta erityistehtävää ei ole hoitamassa kukaan. Valtionavustuksen niukkuus on haitannut osaamiskeskusten erityistehtävien toteuttamista jo useita vuosia.

SoTe-uudistuksen toimeenpanossa sosiaalialan osaamiskeskusten työn jatkuvuuden turvaaminen on kestävä ratkaisu. Erityisesti tämä koskee osaamiskeskuksiin kertyneen alueellisen hyvinvointi- ja tutkimustiedon ja ammatillisen osaamisen siirtymisen varmistamista uusiin tutkimus- kehitys- innovaatio- ja osaamisrakenteisiin. **Sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat esittävät eduskunnalle, että sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan varattua valtionavustusta vahvistettaisiin 4 miljoonaan euroon vuodelle 2019.**

Maakunta- ja sote-uudistuksen tueksi tarvitaan systemaattista ja ennakoivaa osaamisen kehittämistä ja sen tukea. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan tarve: tarve tiedontuotantoon ja tutkimukseen perustuvaan kehittämisosaamiseen on historiallisen suuri sote- ja maakuntauudistuksen muutostilanteessa. Osaamiskeskukset turvaavat tutkimustietoon, asiantuntijaosaamiseen ja lainsäädäntöön perustuvaa sosiaalialan osaamisen kehittämistä. On erittäin tärkeää varmistaa nopeasti sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen rakenteet, resurssit ja osaaminen selkeästi ja yhtenevästi koko maassa.

Riittävän valtionavustuksen turvaaminen sosiaalialan osaamiskeskusten lakisääteiseen perustoimintaan on välttämätöntä siirtymävaiheeseen vuosille 2019-2021 uusiin maakunnallisiin ja yhteistyöalueiden TKIO-rakenteisiin. Tällä varmistetaan sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan sisältöjen integroituminen uusiin rakenteisiin tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tulevaisuudessa tarvitaan kestäviä ratkaisuja tutkimus- ja kehittämisrakenteiden vahvistamiseksi. Sosiaalihuollon kehittäminen tarvitsee yhteistoiminta-alueittaiset sosiaali- ja terveydenhuollon osaamiskeskittymät (5), joilla on lakisääteinen rahoituspohja ja jotka huolehtivat toiminta-alueellaan yhtä maakuntaa laajemmista tutkimus-, koulutus- ja kehittämisyhteistyön tehtävistä koko maassa yhtenäisesti. Yhteistyöalueiden kehittämisen organisointivastuu on otettava selkeästi järjestämislain pykäliin vastuumaakunnille, jotta toiminnalle saadaan selkeä toimija- ja vastuurakenne. Tällä varmistetaan myös, ettei pitkäjänteinen maan tasapuolisesti kattava resursointi kehittämiseen jää irralliseksi tutkimuksesta.

Sosiaalialan osaamiskeskusten tilanne on ratkaistava mahdollisimman pian saattaen vaihtaen-vaiheeseen vuosille 2019–2021. Sosiaalialan osaamiskeskuksilla on kertynyt noin 16 toimintavuoden aikana valtava kokemus-, osaamis- ja tietovaranto, jota ei pidä hukata sote- ja maakuntauudistuksessa. Valtakunnallisesti kattavaan sosiaalihuollon kehittämistoimintaan neljän miljoonan euron panostus on äärimmäisen pieni.

Helsingissä 1.11.2018

Sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat

Arto Rautajoki, osaamiskeskusjohdon verkoston koordinaattori, Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Socca

Kirsi Kuusinen-James, Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Verso

Merja Salmi, Länsi- ja Keski-Uudellamaalla sosiaalialan osaamiskeskus Sosiaalitaito

Marja Heikkilä, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Koske

Tarja Kauppila, Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO

Tuula Tuominen, sosiaalialan osaamiskeskus Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Satakunnassa Pikassos

Torbjörn Stoor, Ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus FSKC

Tapio Häyhtiö, Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Vasso

Leena Kaljunen, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socom

Kaisa Kostamo-Pääkkö ja Petri Kinnunen, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Poske

Minna Laitila, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIA